

ДАНЬКЕВИЧ Костянтин Федорович (11(24). 12. 1905, Одеса — 24. 02. 1984, Київ) — композитор, піаніст, диригент, педагог, громадський діяч. Народний артист СРСР (1954). Державна премія України імені Тараса Шевченка (1978). Лауреат 1-го Всеукр. конкурсу піаністів (Харків, 1930). Державні нагороди СРСР. Закін. Одес. консерваторію (1929; кл. композиції [В. Золотарьова](#), [П. Молчанова](#), фортепіано — [М. Рибицької](#)). Від 1929 — викладач теор. дисциплін, від 1935 — доцент Одес. консерваторії. Під час 2-ї світової війни працював в Упр. у справах мистецтв при РНК Груз. РСР та очолював Ансамбль пісні й танцю військ НКВС Закавказзя у Тбілісі. Від 1944 — директор і завідувач кафедри композиції, від 1948 — проф. цієї ж каф. Одес., від 1953 — Київ. консерваторій. Серед учнів — [Б. Алексеєнко](#), [Л. Дичко](#), [І. Драго](#), [К. Мясков](#). Виступав як піаніст і диригент, займався муз.-громад. діяльністю. Від 1941 — чл., 1956–67 — голова правління СКУ, 1948–67 — чл. правління, від 1957 — секр. СК СРСР. Композитор. спадщина Д. є жанрово різноплановою, представлена операми, балетами, кантатами, ораторіями, симфоніями, симф. поемами, сюїтами, хоровими, камерно-вокал. й інструм. композиціями тощо. Провідними є муз.-сценічні твори. Його творчість познач. рисами епічності, монументалізму, фресковості, зв'язками з традиціями епіч. опери 19 ст., зверненням до укр. істор. тематики. Водночас показовими для композитор. стилю Д. є щирість лірич. висловлення, досягнення глибокої худож. переконливості у створенні лірико-драм. образів, багатий мелодизм пісен. характеру, тонке розуміння особливостей вокалу. Найвагомим опер. твором Д. є «Богдан Хмельницький» (лібрето В. Василевської та О. Корнійчука, 1950, 1953), присвяч. нац.-визв. боротьбі

українського народу під проводом Б. Хмельницького. Лірико-драм. муз. образи домінують в опері «Назар Стодоля» (лібрето Р. Предславича за Т. Шевченком, 1959), балеті «Лілея» (лібрето В. Чаговця за Т. Шевченком, 1940). Ораторіям, кантатам, поемам Д. властиві насамперед монум.-епічні, панегіричні риси, разом з тим у них простежується опора на істор. пісні, думи, нар. ліричну пісенність. В основу 1-ї (1937) та 2-ї (1945) симф. покладено тематизм пісен. плану, однак цим творам притаманні ознаки лірико-драм. симфонізму. Д. належить низка камерно-інструм. ансамблів, хорів, романсів, пісень, обробок нар. пісень, музика до кінофільмів і драм. вистав. У деяких його композиціях мають місце типові для укр. мистецтва рад. часу впливи естетики соцреалізму. Твори Д. (передусім «Богдан Хмельницький», «Лілея») поставлено в театрах Києва, Одеси, Харкова, Львова, Тбілісі, Саратова, Свердловська (нині Єкатеринбург, обидва — РФ), показано Київ. опер. театром на гастроліях у Москві. Частину з них (зокрема «Богдан Хмельницький», «Назар Стодоля», сюїта з балету «Лілея», симф. поема «Тарас Шевченко» тощо) записано на платівки у виконанні видат. вітчизн. музикантів (диригенти — В. Пірадов, К. Симеонов, співаки — М. Гришко, Б. Гмиря, Л. Руденко, М. Роменський та ін.). На основі балету «Лілея» 1958 знято перший укр. фільм-балет (реж. та автори сценарію В. Вронський і В. Лапокниш, Київ. кіностудія худож. фільмів ім. О. Довженка). Ім'я Д. присвоєно Одес. муз. училищу. У Києві на будинку, де мешкав композитор (вул. Пушкінська, № 21), відкрито мемор. дошку.

Основні твори

опера «Трагедійна ніч» (лібрето В. Івановича і Д. за О. Безименським, 1934), оперета «Золоті ключі» (лібрето Я. Зіскінда й Г. Колтунова, 1943), ораторія «Жовтень» (1958, сл. сучас. укр. поетів), кантата «Зоря комунізму над нами зійшла. Дума про Україну» (1961, сл. Д.); для симф. оркестру – урочиста увертюра, урочистий марш (обидва – 1928), поеми «Отелло» (1937), «Тарас Шевченко», сюїти «No pasaran» (обидві – 1938), «Богдан Хмельницький», «Лілея» (обидві – 1940); камерно-інструм. ансамблі – струн. квартет (1928), тріо для скрипки, віолончелі й фортепіано, «Пісня і танець» для скрипки і фортепіано (обидва – 1930); твори для фортепіано, для хору із супроводом та без супроводу; романси на сл. Т. Шевченка, С. Руданського, І. Франка, М. Рильського, П. Тичини, В. Сосюри, О. Пушкіна, М. Алігер; обробки укр. і рос. нар. пісень; музика до театр. вистав О. Корнійчука, О. Пушкіна, В. Шекспіра, к/ф «Народжені бурєю» (1957, реж. Я. Базелян та А. Войтецький, Київ. кіностудія худож. фільмів ім. О.

Довженка).

Рекомендована література

1. Михайлов М. Костянтин Данькевич. К., 1959;
2. 1960;
3. 1964;
4. 1974;
5. Крамаренко Л. Нова опера // Мистецтво. 1960. № 5;
6. Загайкевич М. Музика глибоких почуттів // Музика. 1975. № 5;
7. Поставна А. У творчому пошуку // Там само. 1977. № 2;
8. Васильєва А. Натхненний світ музики // Там само. 1986. № 1;
9. Григоренко Л. На вечере памяти // Сов. музыка. 1986. № 10;
10. Гордійчук М. Симфонічна музика // Історія укр. музики. Т. 4. К., 1992;
11. Загайкевич М. Балетна музика // Там само;
12. Терещенко А. Кантата і ораторія // Там само. Т. 5. К., 2004;
13. Олійник О. Опера // Там само;
14. Бєляєва М., Якименко Н., Муха А. Концертне життя // Там само;
15. Білаш О. Лілея – нев'януча квітка // Музика. 1994. № 2;
16. Станішевський Ю. Гетьман України і доля митця // Там само. 1995. № 6;
17. Зинькевич Е. Данькевич-симфонист: несбывшиеся возможности? // Київ. музикознавство. К., 2004. Вип. 13;
18. Сютя Б. Оперне приношення під знаком соборності // УМГ. 2006. № 1;
19. Олійник О. Повернення «Богдана Хмельницького» // Музика. 2006. № 2.

О. М. Немкович

Бібліографічний опис:

Данькевич Костянтин Федорович / О. М. Немкович // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-23615>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).